

Odborné stanovisko

vydané podľa § 1 ods. 2 písm. f) zákona č. 308/1993 Z. z. o zriadení Slovenského národného strediska pre ľudské práva v znení neskorších predpisov

Slovenskému národnému stredisku pre ľudské práva (ďalej ako „Stredisko“) klient 09. novembra 2021 doručil podnet, v ktorom namietal diskrimináciu v oblasti poskytovania tovarov a služieb.

V zmysle ustanovenia § 1 ods. 2 písm. f) zákona č. 308/1993 Z.z. o zriadení Slovenského národného strediska pre ľudské práva, Stredisko vydáva na požiadanie alebo z vlastnej iniciatívy odborné stanoviská vo veciach dodržiavania zásady rovnakého zaobchádzania podľa zákona č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) (ďalej ako „antidiskriminačný zákon“).

Z obsahu podnetu

Dňa xxxxx, približne o xxxxx hod., sa skupina ľudí rozhodla navštíviť prevádzku xxxxx (ďalej ako „klub“) na xxxxx v Košiciach. Bezpečnostná služba im údajne odmietla predat vstupenky a neumožnila vstúpiť do prevádzky s odôvodnením, že vstup je možný len na základe klubových kariet. Vstup mal byť teda odopretý skupine Rómov a Rómiok (ďalej ako „dotknutí“). Do klubu chcel klient vojsť ako prvý. Informoval sa o podmienkach vstupu. Členovia bezpečnostnej služby klientovi údajne oznámili, že vstupné je vo výške štyroch eur na osobu. Členovia služby mu umožnili vstup bez zaplatenia vstupného za účelom nazretia. Zistil, že klub je takmer prázdny. So zistenými skutočnosťami následne oboznámili ostatných členov skupiny, ktorí ho čakali pred klubom. Po vzájomnej porade sa rozhodli, že klub navštívia. V momente, keď chceli do klubu vstúpiť, mal ich jeden z členov bezpečnostnej služby zastaviť, prikázať im aby čakali a odišiel zavolať svojho nadriadeného. Približne po piatich minútach sa pred vchodom objavil ďalší člen bezpečnostnej služby, o ktorom predpokladali, že išlo o nadriadeného. Dotknutým oznámil, že podmienkou vstupu je vlastníctvo klubovej karty. Klient sa domnieva, že dôvodom neumožnenia vstupu do klubu bola príslušnosť dotknutých k rómskemu etniku. Vychádza z toho, že jemu, ktorý na rozdiel od dotknutých na prvý pohľad nevyzerá ako Róm, vstup nepodmienili vlastníctvom klubovej karty. Tvrdí, že v prípade potreby sú k veci ochotní vypovedať svedkovia opísaných udalostí.

V uvedenej právnej veci klient podal podnet na Inšpektorát Slovenskej obchodnej inšpekcie pre Košický kraj (ďalej ako „SOIKE“). Inšpektori vykonali kontrolu xxxxx v nočných hodinách. Obsluhujúci pracovníci sa pred vstupom údajne dopytovali inšpektorov, či sú majiteľmi klubových kariet. Po tom ako uviedli, že nie sú držiteľmi klubových kariet, pracovník bezpečnostnej služby im umožnil vstúpiť do prevádzky po zaplatení vstupného poplatku.

Pri hodnotení namietanej diskriminácie Stredisko vychádzalo zo skutočností, ktoré klient uviedol v podnete a z verejne dostupných informácií.

Právna úprava a definičné znaky diskriminácie

V slovenskom právnom poriadku ochranu spotrebiteľa upravuje predovšetkým zákon č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (ďalej ako „zákon o ochrane spotrebiteľa“). Vo svojom ustanovení § 4 ods. 3 upravuje, že *„predávajúci je povinný vo vzťahu k spotrebiteľovi dodržiavať zásadu rovnakého zaobchádzania v poskytovaní výrobkov a služieb ustanovenú osobitným predpisom. Predávajúci nesmie odmietnuť predat' spotrebiteľovi výrobok, ktorý má vystavený alebo inak pripravený na predaj, alebo odmietnuť poskytnutie služby, ktorá je v jeho prevádzkových možnostiach.“* Zákon o ochrane spotrebiteľa žiadnym spôsobom neurčuje, aké konanie je možné považovať za diskrimináciu spotrebiteľa. V posudzovanom prípade je preto nevyhnutné aplikovať ustanovenia uvedeného osobitného predpisu, ktorým je antidiskriminačný zákon a prostredníctvom ktorého preniká do oblasti súkromného práva zákaz diskriminácie spotrebiteľa.

Antidiskriminačný zákon vymedzuje podmienky dodržiavania zásady rovnakého zaobchádzania a zároveň stanovuje prostriedky právnej ochrany v prípadoch porušenia tejto zásady. Vo svojich ustanoveniach vymedzuje základné definičné znaky diskriminácie, pričom až pri ich kumulatívnom naplnení a existencii vzájomnej súvislosti medzi nimi možno dospieť k dôvodnému záveru o ich naplnení.

Pri posudzovaní namietanej diskriminácie sa Stredisko zameriava na identifikáciu jej definičných znakov. S prihliadnutím na všetky okolnosti konkrétneho prípadu, musí byť v posudzovanom prípade identifikovateľné menej priaznivé zaobchádzanie s dotknutou osobou. K menej priaznivému zaobchádzaniu, ktoré je motivované niektorým zo zákonom definovaných diskriminačných dôvodov, musí dôjsť v niektorej z antidiskriminačným normatívnym vymedzenej chránenej oblasti právnych vzťahov. Takéto menej priaznivé zaobchádzanie musí byť zároveň prejavené v zákonom upravenej forme. Pri niektorých formách diskriminácie je nevyhnutné aj vymedzenie ďalšieho znaku, ktorým je existencia komparátora. Stredisko zároveň uvádza, že nie každé rozdielne zaobchádzania musí automaticky znamenať porušenie zákazu diskriminácie. Zákonodarca v ustanovení § 8 a 8a antidiskriminačného zákona upravuje podmienky tzv. prípustného menej priaznivého zaobchádzania.

Antidiskriminačný zákon v § 3 ods. 1 vymedzuje oblasti právnych vzťahov, na ktoré sa vzťahuje povinnosť každého dodržiavať zásadu rovnakého zaobchádzania. V zmysle § 3 ods. 1 antidiskriminačného zákona *„je každý povinný dodržiavať zásadu rovnakého zaobchádzania v oblasti pracovnoprávných a obdobných právnych vzťahov, sociálneho zabezpečenia, zdravotnej starostlivosti, poskytovania tovarov a služieb a vo vzdelávaní.“*

Právne posúdenie

Oblasť poskytovania služieb antidiskriminačný zákon neinterpretuje. Stredisko sa vzhľadom na výklad Súdneho dvora Európskej únie, ako aj na vymedzenie tejto oblasti antidiskriminačnými smernicami, domnieva, že pod zákaz diskriminácie v oblasti poskytovania služieb možno podradiť širokú škálu odplatných (dokonca v určitom rozsahu aj bezodplatných) plnení poskytovaných subjektmi súkromného aj verejného práva.¹ Posudzovaný prípad teda možno podradiť pod zákaz diskriminácie v oblasti poskytovania služieb. Vo predmetnej právnej veci je teda identifikovaná jedna z oblastí právnych vzťahov vymedzená v § 3 ods. 1 antidiskriminačného zákona, ktorej je poskytovaná ochrana v zmysle antidiskriminačnej legislatívy.

Ďalším definičným znakom diskriminácie je antidiskriminačnou legislatívou chránené rozlišovacie kritérium zakázaného menej priaznivého zaobchádzania. Ak by absentoval diskriminačný dôvod, nemožno hovoriť o porušení zákazu diskriminácie.² Antidiskriminačný zákon upravuje demonštratívny výpočet zakázaných dôvodov diskriminácie, kedy do úvahy prichádzajú ďalšie dôvody, ktoré možno podradiť pod pojem „iné postavenie“ alebo „iné zmýšľanie“, a teda umožňuje rozšíriť výpočet chránených dôvodov diskriminácie o ďalšie, ktoré vyvstanú ad hoc pri posudzovaní jednotlivých diskriminačných situácií. V podnete klient uvádza, že dôvodom menej priaznivého zaobchádzania mala byť príslušnosť k rómskej etnickej skupine.

Príslušnosť k etnickej skupine predstavuje antidiskriminačnou legislatívou chránené diskriminačné kritérium. V zmysle § 2 ods. 1 antidiskriminačného zákona *dodržiavanie zásady rovnakého zaobchádzania spočíva v zákaze diskriminácie aj z dôvodu príslušnosti k etnickej skupine*. Ide o výsledok transpozície Smernice Rady 2000/43/ES, ktorou sa zavádza rovnaké zaobchádzanie bez ohľadu na rasový alebo etnický pôvod.³ Diskriminačný dôvod nie je nutné dokazovať, jeho existenciu a príčinnú súčinnosť medzi namietaným konaním a týmto dôvodom je potrebné vyvodiť z okolností prípadu. Medzi správaním sa, ktoré predstavuje menej priaznivé zaobchádzanie a jeho zakázaným motívom musí existovať vysoká miera príčinnej súvislosti.

Z klientom opísaných skutočností Stredisko abstrahovalo informácie, ktoré môžu napomôcť k preukázaniu diskriminácie. K uvedenému konštatovaniu vedie Stredisko časová následnosť opísaných udalostí a ochota svedkov o nich vypovedať. Zamestnanci bezpečnostnej služby mali klientovi oznámiť, že podmienkou vstupu do klubu je zaplatenie štvoreurového vstupného. Až po tom, ako prejavili záujem o vstup do klubu dotknutí, oznámili zamestnanci bezpečnostnej služby, že podmienkou vstupu je držba klubovej karty. V zmysle Stanov klubu⁴ je

¹ DEBRECENIOVÁ, J.: *Antidiskriminačný zákon. Komentár*. Bratislava: Občan a demokracia, 2008, s. 133.

² Nález Ústavného súdu SR, sp. zn. PL. ÚS 8/2014-41, Dostupné na: <https://www.ustavnysud.sk/vyhľadavanie-rozhodnuti#!DecisionsSearchResultView>.

³ Dostupná online na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/LSU/?uri=celex%3A32000L0043>.

⁴ Dostupné na: <http://www.retro.cultclub.sk/stanovy-klubu.html>

držiteľovi klubovej karty umožnený vstup do klubu spolu s jednou osobou, ktorá nemusí byť držiteľom karty. Avšak v prípade nenaplnenia kapacity členmi klubu je vstup umožnený aj ostatným záujemcom, a to až do naplnenia kapacity. Uvedené skutočnosti potvrdil aj manažér klubu v mediálnom vyjadrení k vzniknutej udalosti.⁵ Podľa tvrdení klienta bol klub takmer prázdny, čo si overil na základe toho, že mu členovia bezpečnostnej služby umožnili vstup bez zaplatenia vstupného za účelom nazretia do vnútra. Nadväzujúc na toto uvádzané tvrdenie klienta, Stredisko považuje za vhodné uviesť, že ani v tom čase aktuálna epidemiologická situácia⁶ a platné protipandemické opatrenia⁷, v súvislosti s kapacitnými obmedzeniami, nemali brániť vpusteniu dotknutých osôb do klubu.

Podľa názoru Strediska je možné posudzovanú vec subsumovať pod formu priamej diskriminácie. V zmysle § 2a ods. 2 antidiskriminačného zákona je priama diskriminácia „*konanie alebo opomenutie, pri ktorom sa s osobou zaobchádza menej priaznivo, ako sa zaobchádza, zaobchádzalo alebo by sa mohlo zaobchádzať s inou osobou v porovnateľnej situácii.*“ Možnosť kvalifikovať určité konanie ako priamu diskrimináciu vyžaduje existenciu komparátora, t.j. osoby, voči ktorej sa porovnáva osoba, ktorá o sebe tvrdí, že s ňou je, bolo alebo by mohlo byť zaobchádzané menej priaznivo. Pri komparátorovi sa nevyžaduje, aby bol úplne identický, stačí ak sa nachádza v porovnateľnej situácii, teda ak sú jeho alebo jej relevantné okolnosti rovnaké alebo podobné ako u osoby, ktorá tvrdí, že bola priamo diskriminovaná.⁸ Vymedzenie komparátora je zásadné predovšetkým z dôvodu, že umožňuje určiť, či bol diskriminačný dôvod skutočne tým faktorom, ktorý ovplyvňoval rozhodnutie diskriminátora.⁹

V posudzovanom prípade rozdielne zaobchádzanie zo strany poskytovateľa služby malo spočívať v rozdielom prístupe ku klientovi a k zvyšným dotknutým osobám, ktorým nebola ponúknutá možnosť zaplatenia poplatku za vstup. Tento im bol odmietnutý s odôvodnením, že nie sú vlastníkami klubových kariet. V oboch prípadoch bol záujem na využití služieb, ktoré klub ponúkal. Stredisko teda konštatuje, že zo strany poskytovateľa služby mohlo dôjsť k odlišnému zaobchádzaniu s klientom, ktorý na prvý pohľad nepôsobí ako Róm a zvyšnými dotknutými osobami, pri ktorých bolo evidentné, že ide o príslušníkov Rómskeho etnika. Klient a ostatní členovia skupiny boli v posudzovanom prípade pri výkone svojich práv v porovnateľnej situácii. Identifikovaná je tu teda aj osoba komparátora.

⁵ <https://kosice.korzar.sme.sk/c/22712841/skupinu-romov-nevpustili-do-dvoch-vychytenych-kosickych-klubov.html>

⁶ <https://www.facebook.com/255404251995025/photos/a.282048765997240/877133733155404/>

⁷ Vyhláška úradu verejného zdravotníctva č. 223 zo dňa 25. júna 2021, Dostupné na: https://www.minv.sk/swift_data/source/verejna_sprava/vestnik_vlady_sr_rok_2021/vyhlaska_223.pdf

⁸ Debrecéniová, J., Antidiskriminačný zákon, Komentár. Bratislava: Občan a demokracia, 2008

⁹ Boučková, P. a kol. Antidiskriminační zákon, Komentář. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010, s. 134.

Záver

Stredisko na základe právneho posúdenia skutkových okolností predmetnej právnej veci uvádza, že rozdielnym prístupom pri určovaní podmienok na vstup do klubu zo strany poskytovateľa služby mohlo dôjsť k naplneniu znakov diskriminačného konania v zmysle antidiskriminačného zákona a k porušeniu osobitného právneho predpisu upravujúceho ochranu spotrebiteľa.¹⁰ Stredisko však zároveň dodáva, že na základe posúdenia všetkých jemu známych skutkových okolností, resp. jemu dostupných dôkazných prostriedkov nie je možné jednoznačne preukázať príčinnú súvislosť medzi postupom poskytovateľa služby a etnickou príslušnosťou dotknutých, a teda nie je možné vysloviť definitívny záver o diskriminácii.

---

¹⁰ Slovenské národné stredisko pre ľudské práva, ako národný antidiskriminačný orgánom, t. j. orgán pre posudzovanie dodržiavania zásady rovnakého zaobchádzania považuje za vhodné v súvislosti s uvedeným konaním poskytovateľa služby zároveň uviesť, že rozdielne zaobchádzanie v oblasti poskytovania tovarov a služieb z dôvodu príslušnosti k rómskemu etniku (často aj využívaním tzv. „klubových kariet“) je hlavne v regiónoch východného Slovenska pomerne často popisovaným, no v mnohých prípadoch aj ťažko preukázateľným javom. Uvedené tvrdenie Stredisko opiera aj o prieskumy realizované Poradňou pre občianske a ľudské práva. Dostupné na: file:///C:/Users/NB006/OneDrive/Po%C4%8D%C3%ADta%C4%8D/analyza_mvo_polp_-_situacny_testing_ako_nastroj_preukazovania_diskriminacie_v_oblasti_poskytovania_tovarov_a_sluzieb.pdf